

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ Του οργανισμού της ΕΕ για τα ναρκωτικά, Λισαβόνα

ΝΕΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ: ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ ΤΟΥ «ΝΑ ΠΕΤΥΧΟΥΜΕ ΕΝΑΝ ΚΙΝΟΥΜΕΝΟ ΣΤΟΧΟ»

Σύμφωνα με το ΕΚΠΝΤ, η καινοτομία και η εξειδίκευση της αγοράς ναρκωτικών αποτελούν πρόκληση για τις πολιτικές αντιμετώπισής τους

(5.11.2009, ΛΙΣΑΒΟΝΑ **ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗΣ ΕΩΣ ΤΙΣ 10:00 Ωρα Κεντρικής Ευρώπης/Ωρα Βρυξελλών**) Σύμφωνα με τον **Οργανισμό της ΕΕ για τα ναρκωτικά (ΕΚΠΝΤ)**, η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με μια αγορά συνθετικών ναρκωτικών που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη πολυπλοκότητα και ρευστότητα. Οι προμηθευτές είναι πλέον ιδιαίτερα πρωτοποριακοί σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες παραγωγής, τις σειρές προϊόντων και τις τεχνικές προώθησης, επιδεικνύοντας ταχεία προσαρμοστικότητα στους ελέγχους. Ανησυχητική εξέλιξη αποτελεί και η αυξανόμενη εξειδίκευση στην εμπορία νόμιμων ουσιών, εναλλακτικών των παράνομων (των αποκαλούμενων «νόμιμων ψυχοτρόπων»). Οι δυσκολίες στο να «χτυπηθεί ένας κινούμενος στόχος» περιγράφονται στην **Ετήσια έκθεση 2009: Η κατάσταση του προβλήματος των ναρκωτικών στην Ευρώπη**, η οποία δημοσιεύθηκε σήμερα από το **ΕΚΠΝΤ** στις Βρυξέλλες.

Το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ – για καλύτερο εντοπισμό νέων ναρκωτικών

Η Ευρώπη σημειώνει πρόοδο στον εντοπισμό των νέων ναρκωτικών που εμφανίζονται στην αγορά παράνομων ουσιών χάρη στο **σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης της ΕΕ** το οποίο θεσπίστηκε το 1997 ως μηχανισμός ταχείας ανταπόκρισης ⁽¹⁾. Μέχρι στιγμής, έχουν εντοπιστεί μέσω του συστήματος αυτού, περισσότερες από 90 ουσίες. Το 2008, μέσω του συστήματος αναφέρθηκαν από τα **κράτη μέλη** στο **ΕΚΠΝΤ** και στην **Ευρωπαϊκή Επιτροπή** 13 νέες ψυχοτρόπες ουσίες ⁽²⁾. Εξ αυτών, οι 11 ήταν νέα συνθετικά ναρκωτικά και οι δύο ήταν φυτά (κράτομ και κάβα). Για πρώτη φορά, μεταξύ των αναφερόμενων ναρκωτικών υπήρχε ένα συνθετικό κανναβινοειδές, το JWH-018, το οποίο όταν καπνίζεται προκαλεί επιδράσεις παρόμοιες με αυτές της κάνναβης (βλ. προϊόντα «Spice» παρακάτω). Το **ΕΚΠΝΤ, μέσω της ιστοσελίδας του** παρουσιάζει σήμερα ένα «προφίλ ναρκωτικού» ειδικά για τα συνθετικά κανναβινοειδή ⁽³⁾.

Σύμφωνα με την έκθεση, «Η εμφάνιση συνθετικών κανναβινοειδών σηματοδοτεί το πιο πρόσφατο στάδιο της ανάπτυξης των «ναρκωτικών νέας γενιάς», μια πορεία που ξεκίνησε από τις ουσίες με βάση τη φαιντανύλη στη δεκαετία του 1980, πέρασε στις φαιναιθυλαμίνες στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και στις τρυπταμίνες τη δεκαετία του 1990, για να φθάσει στις πιπεραζίνες και στα παράγωγα καθινόνης τη δεκαετία του 2000». Εξίσου αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι, σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια, το 2008 οι αναφερθείσες ουσίες που ανήκαν στις βασικές χημικές ομάδες ήταν λιγότερες (φαιναιθυλαμίνες, τρυπταμίνες, πιπεραζίνες). Έξι από τις 13 ουσίες ήταν παράγωγα της καθινόνης, ενός ψυχοδραστικού συστατικού του φυτού κατ.

Παρακολούθηση του Διαδικτύου — το ΕΚΠΝΤ ερευνά τη διαδικτυακή αγορά ναρκωτικών

Το Διαδίκτυο αποτελεί μια μεγάλη αγορά ψυχοδραστικών ουσιών, παρέχοντας στους εμπόρους τη δυνατότητα να τις πωλούν ως εναλλακτικές των ελεγχόμενων σε ένα ευρύ κοινό. Στη φετινή έκθεση επισημαίνεται η ύπαρξη ολοένα και πιο σύνθετων τεχνικών διαδικτυακής διάθεσης αυτών των «νόμιμων εναλλακτικών», καθώς οι προμηθευτές επιχειρούν να παρακάμψουν τους ελέγχους.

Σύμφωνα με την έκθεση, «η παρακολούθηση του Διαδικτύου αποκτά ολοένα και μεγαλύτερη σημασία όσον αφορά τον εντοπισμό νέων τάσεων στα ναρκωτικά». Το 2009, το **ΕΚΠΝΤ** ερεύνησε 115 ηλεκτρονικά

καταστήματα σε 17 Ευρωπαϊκές χώρες. Η πλειονότητα των ηλεκτρονικών καταστημάτων που εντοπίστηκαν εδρεύουν στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (37 %), στη **Γερμανία** (15 %), στις **Κάτω Χώρες** (14 %) και στη **Ρουμανία** (7 %).

Οι ουσίες που διατίθενται μέσω του Διαδικτύου καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα, από ουσίες που ανέκαθεν χρησιμοποιούνταν σε κάποια μέρη του κόσμου μέχρι χημικές ουσίες που παρασκευάζονται σε εργαστήρια και δεν έχουν δοκιμαστεί σε ανθρώπους. Μεταξύ των νέων προϊόντων που κυκλοφόρησαν το 2009 συγκαταλέγονται τα party pills (χάπια για ψυχαγωγική χρήση) που περιέχουν νόμιμες ουσίες εναλλακτικές της πρόσφατα υπαχθείσας σε έλεγχο βενζυλοπιπεραζίνης (BZP) ⁽⁴⁾. Στις λοιπές καινοτομίες της διαδικτυακής αγοράς ναρκωτικών περιλαμβάνονται η ανάπτυξη διαφόρων εμπορικών ονομασιών και η ελκυστική συσκευασία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα προϊόντα «Spice».

Προϊόντα «Spice» - μια πρόγευση των όσων επιφυλάσσει το μέλλον;

Τα προϊόντα που διακινούνται με την εμπορική ονομασία «Spice» και συχνά πωλούνται ως αρωματικά χώρου παρακολουθούνται μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης από τις αρχές του 2008. Στις πληροφορίες που αναγράφονται στη συσκευασία αναφέρεται ότι πρόκειται για μείγμα φυτικών συστατικών ή βοτάνων (μέχρι και 14 συστατικά) ⁽⁵⁾. Πρόσφατοι όμως έλεγχοι αποκάλυψαν ότι ορισμένες παρτίδες περιείχαν συνθετικά κανναβινοειδή. Μέχρι τον Οκτώβριο του 2009 εντοπίστηκαν στα προϊόντα «Spice» στην Ευρώπη το JWH-018 και οκτώ άλλα συνθετικά κανναβινοειδή. Τα συστατικά αυτά δεν αναγράφονται στις πληροφορίες του προϊόντος και επομένως, οι χρήστες ίσως τα καταναλώνουν εν αγνοία τους.

Το **ΕΚΠΝΤ** αποκαλύπτει ότι το 2009 τα μισά σχεδόν (48 %) από τα 115 ηλεκτρονικά καταστήματα που ελέγχθησαν, πωλούσαν προϊόντα «Spice». Αν και οι έδρες τους κατανέμονται μεταξύ 14 Ευρωπαϊκών χωρών, τα περισσότερα εντοπίστηκαν στο **Ηνωμένο Βασίλειο** (42 %) και μεγάλος αριθμός στη **Ρουμανία** (15 %), στην **Ιρλανδία** (7 %) και στη **Λετονία** (7 %). Διαπιστώθηκε επίσης ότι προϊόντα «Spice» διατίθενται σε ειδικά καταστήματα (smart shops) —εμπορικά καταστήματα που πωλούν «νόμιμα ψυχοτρόπα»— σε τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη της ΕΕ (**Τσεχική Δημοκρατία, Γερμανία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο**).

Οι ανησυχίες για τα συνθετικά κανναβινοειδή οδήγησαν αρκετές χώρες στη λήψη νομοθετικών μέτρων για την απαγόρευση ή τον έλεγχο προϊόντων «Spice» ή συναφών ενώσεων (**Γερμανία, Εσθονία, Γαλλία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Πολωνία και Σουηδία**). Πρόσφατα διαπιστώθηκε ότι μέσω του Διαδικτύου πωλούνται τουλάχιστον 27 μίγματα βοτάνων που καπνίζονται, εναλλακτικά των προϊόντων «Spice», με διάφορες εμπορικές ονομασίες (π.χ. «Smoke», «Sence»). Η ταχεία εμφάνιση των υποκατάστατων των προϊόντων «Spice» υποδεικνύει την ικανότητα της συγκεκριμένης αγοράς να ανταποκρίνεται γρήγορα στις αλλαγές του νομικού καθεστώτος των ψυχοτρόπων ουσιών.

Σύμφωνα με σχόλιο του **Wolfgang Götz, Διευθυντή του ΕΚΠΝΤ**: «Δεν είναι η πρώτη φορά που γίνονται προσπάθειες παράκαμψης του συστήματος ελέγχου ψυχοδραστικών ουσιών με τη διάθεση υποκατάστατων που δεν υπόκεινται σε μέτρα ελέγχου. Αυτό που γίνεται για πρώτη φορά είναι ότι πλέον διερευνάται ένα ευρύ φάσμα ουσιών, γίνεται επιθετικό μάρκετινγκ προϊόντων των οποίων σκόπιμα δεν αναγράφεται η ακριβής σύνθεση, αυξάνεται η χρήση του Διαδικτύου και αυξάνεται η ταχύτητα ανταπόκρισης της αγοράς στα μέτρα ελέγχου. Εάν τα προϊόντα «Spice» προσιωνίζουν την κατάσταση με την οποία θα βρεθούμε αντιμέτωποι στο μέλλον, η Ευρώπη καλείται να διασφαλίσει ότι η αντίδρασή της είναι επαρκής για την αντιμετώπιση του εντεινόμενου αυτού προβλήματος».

ΑΛΛΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΣΥΝΘΕΤΙΚΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ

Πρόσφατες αλλαγές στην αγορά έκστασης

Σύμφωνα με την έκθεση που δημοσιεύθηκε σήμερα, τα περισσότερα δισκία έκστασης που αναλύθηκαν μέχρι το 2007 περιείχαν κατά κανόνα MDMA ή άλλη ουσία παρεμφερή με την έκσταση (π.χ. MDEA, MDA). Πιο πρόσφατα προκαταρκτικά δεδομένα υποδεικνύουν, ωστόσο, ότι η τάση αυτή ενδέχεται να αλλάζει σε ορισμένες χώρες της

ΕΕ. Για παράδειγμα, στα μισά περίπου δισκία έκστασης που κατασχέθηκαν ή πωλήθηκαν στη **Δανία** και στις **Κάτω Χώρες** δεν ανιχνεύθηκε MDMA αλλά mCPP (6).

Οι αλλαγές στην αγορά των δισκίων έκστασης μπορούν να αποδοθούν στην αυξανόμενη επιτυχία των προσπάθειών πρόληψης της εκτροπής των πρόδρομων χημικών ουσιών, δηλαδή των ελεγχόμενων χημικών ουσιών που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή παράνομων ουσιών (βλ. πλαίσιο, κεφ. 4). Η έλλειψη ΡΜΚ, μιας βασικής πρόδρομης ουσίας για την παρασκευή MDMA, μπορεί να εξηγήει εν μέρει τις πρόσφατες αλλαγές στη σύνθεση της έκστασης. Δεν μπορεί ακόμη να διαπιστωθεί εάν η εξέλιξη αυτή είναι προσωρινή ή σηματοδοτεί μια σημαντική αλλαγή της αγοράς. Το **ΕΚΠΝΤ** και η **Ευρωπόλ** θα εκπονήσουν το 2010 μια κοινή ανάλυση της αγοράς έκστασης.

Η Ευρώπη παραμένει ο βασικός τόπος παραγωγής έκστασης, η οποία συγκεντρώνεται στις **Κάτω Χώρες** και στο **Βέλγιο** και, σε μικρότερο βαθμό, στη **Γερμανία**, στο **Ηνωμένο Βασίλειο** και στην **Πολωνία**. Το 2007 κατασχέθηκαν στην Ευρώπη περίπου 13 εκατομμύρια δισκία έκστασης. Εκτιμάται ότι 10 εκατομμύρια Ευρωπαίοι ενήλικες (15-64 ετών) έχουν δοκιμάσει στη ζωή τους έκστασης και ότι περίπου 2,5 εκατομμύρια έκαναν χρήση κατά το περασμένο έτος. Οι χρήστες είναι στην πλειονότητά τους νεαροί ενήλικες (15-34 ετών) —από αυτούς περίπου 7,5 εκατομμύρια έχουν δοκιμάσει έκστασης και περίπου 2 εκατομμύρια έκαναν χρήση κατά το προηγούμενο έτος. Οι τάσεις στη χρήση του έκστασης στην Ευρώπη είναι γενικά σταθερές (βλ. διάγραμμα GPS-21, μέρος i και ii).

Η μεθαμφεταμίνη κατακτά νέο έδαφος

Η διείσδυση της μεθαμφεταμίνης στην αγορά διεγερτικών ουσιών της Δυτικής Ευρώπης, όπου εξακολουθούν να επικρατούν η κοκαΐνη και η αμφεταμίνη, παραμένει προς το παρόν περιορισμένη. Όμως, υπάρχουν ενδείξεις ότι η μεθαμφεταμίνη έχει αρχίσει να εξαπλώνεται σε νέες αγορές.

Κατά παράδοση, η χρήση μεθαμφεταμίνης στην Ευρώπη συγκεντρωνόταν στην **Τσεχική Δημοκρατία**. Παρ' όλα αυτά, σύμφωνα με τη σημερινή έκθεση, έχει αρχίσει να γίνεται περισσότερο διαδεδομένη σε χώρες της Βόρειας Ευρώπης, όπως η **Νορβηγία** και η **Σουηδία**, όπου η αμφεταμίνη ήταν ανέκαθεν η διεγερτική ουσία πρώτης επιλογής. Για άλλη μια φορά διαπιστώνεται ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζουν οι παράγοντες της αγοράς και οι πρόδρομες χημικές ουσίες, καθώς τα εργαστήρια παρασκευής μεθαμφεταμίνης φαίνεται πλέον να βρίσκονται στη **Λιθουανία**, η γεωγραφική θέση της οποίας διευκολύνει την εισαγωγή της πρόδρομης ουσίας ΒΜΚ της μεθαμφεταμίνης από χώρες εκτός της ΕΕ.

Το 2007 αναφέρθηκαν στην Ευρώπη σχεδόν 4.500 κατασχέσεις μεθαμφεταμίνης που αντιστοιχούσαν σε ποσότητα περίπου 340 kg. Οι περισσότερες κατασχέσεις (1.284) και οι μεγαλύτερες κατασχεθείσες ποσότητες (167 kg) καταγράφηκαν στη **Νορβηγία**. Η δεύτερη μεγαλύτερη ποσότητα μεθαμφεταμίνης που κατασχέθηκε στην Ευρώπη (51 kg) ήταν στη **Σουηδία** (βλ. πίνακες SZR 17 και SZR 18).

Η παρασκευή μεθαμφεταμίνης στην Ευρώπη γίνεται κατά κανόνα σε εργαστήρια μικρής κλίμακας στην **Τσεχική Δημοκρατία**, όπου παρασκευάζονται μικρές ποσότητες συνήθως για προσωπική χρήση ή τοπική κατανάλωση (το 2007 εντοπίστηκαν 390 τέτοια εργαστήρια). Σύμφωνα όμως με την **Ευρωπόλ**, μεγαλύτερα εργαστήρια παρασκευής μεθαμφεταμίνης εντοπίστηκαν και εξαρθρώθηκαν σε άλλες περιοχές της Ευρώπης, όπως η **Γερμανία** και οι **Κάτω Χώρες** (7).

Η σημερινή έκθεση προειδοποιεί ότι «λόγω του σχετικά εύκολου τρόπου παρασκευής της μεθαμφεταμίνης και των σημαντικών αρνητικών συνεπειών που δύναται να έχει η συγκεκριμένη ουσία για τη δημόσια υγεία, δεν υπάρχουν περιθώρια εφησυχασμού». Σχετικό παράδειγμα αποτελεί η **Σλοβακία**, μια χώρα στην οποία τα προβλήματα με τη μεθαμφεταμίνη εντάθηκαν τα τελευταία χρόνια. Το ένα τέταρτο σχεδόν (26 %) των χρηστών που ξεκινούν για πρώτη φορά θεραπεία απεξάρτησης στη **Σλοβακία** δηλώνουν ως κύρια ουσία κατάχρησης τη μεθαμφεταμίνη.

Σχολιάζοντας τα συμπεράσματα της φετινής έκθεσης, ο **Διευθυντής Wolfgang Götz** καταλήγει: «Ο ρυθμός επέκτασης και εξέλιξης της αγοράς ναρκωτικών αντανάκλα τα εντεινόμενα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι χώρες λόγω της παγκοσμιοποίησης και της καινοτομίας στη συγκεκριμένη αγορά. Οι τρέχουσες προσεγγίσεις για

την παρακολούθηση και αντιμετώπιση της χρήσης νέων ψυχοτρόπων ουσιών πρέπει ομοίως να εξελιχθούν προκειμένου να συμβαδίσουν με τις εξελίξεις της αγοράς».

Σημειώσεις

Τα δεδομένα που παρατίθενται στην *Ετήσια έκθεση 2009* αφορούν το 2007 ή το τελευταίο έτος για το οποίο διατίθενται στοιχεία.

Τα αριθμητικά στοιχεία και οι πίνακες που αναφέρονται στο παρόν δελτίο Τύπου παρατίθενται στο Δελτίο στατιστικών στοιχείων 2009 στη διεύθυνση <http://www.emcdda.europa.eu/stats09>

Πληροφορίες και σύνδεσμοι προς όλες τις Ετήσιες εκθέσεις, τα δελτία Τύπου, τις υπηρεσίες και τις εκδηλώσεις διατίθενται στη διεύθυνση: <http://www.emcdda.europa.eu/events/2009/annual-report>

Το παρόν δελτίο Τύπου βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στα σχόλια και στο κεφάλαιο 8 της έκθεσης.

(¹) Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. <http://www.emcdda.europa.eu/drug-situation/new-drugs> και <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index40105EN.html>

(²) Για τον πλήρη κατάλογο ουσιών, βλ. παράρτημα 2 της ετήσιας έκθεσης 2008 του ΕΚΠΝΤ–Ευρωπόλ σχετικά με την εφαρμογή της απόφασης 2005/387/JHA του Συμβουλίου <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index33227EN.html>

(³) Προφίλ των συνθετικών κανναβινοειδών — <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>

(⁴) Στις 3 Μαρτίου 2008, το Συμβούλιο της ΕΕ εξέδωσε **απόφαση** στην οποία η 1-βενζυλπιπεραζίνη (BZP) ορίζεται ως νέα ψυχοτρόπος ουσία η οποία υπάγεται σε μέτρα ελέγχου και ποινικές διατάξεις στα κράτη μέλη της ΕΕ. Βλ.

<http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index16783EN.html>

(⁵) Βλ. την έκθεση του ΕΚΠΝΤ για τα προϊόντα Spice στη διεύθυνση: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/thematic-papers>

(⁶) Η mCPP παρακολουθείται μέσω του συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης από το 2004.

(⁷) Βλ. σ. 20, έκθεση του ΕΚΠΝΤ–Ευρωπόλ με τίτλο «Methamphetamine: a European Union perspective in the global context»

(Μεθαμφεταμίνη: η οπτική της ΕΕ στο παγκόσμιο πλαίσιο, <http://www.emcdda.europa.eu/html.cfm/index82068EN.html>)

Βλ. επίσης <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles/methamphetamine>